

Politieke partijen in een bewegende democratie

Frank Hendriks

Stappen in het betoog

- Nederlandse politieke partijen opereren in een bijzonder type van representatieve democratie
 - ...representatieve democratie
 - ...bijzonder type
- De Nederlandse democratie staat onder veranderingsdruk en daarmee ook de politieke partijen
 - ... democratie onder druk
 - ... partijen in transitie
- Toekomstbeelden en discussie

Representatieve democratie als tussenfase?

- 1) Assembleedemocratie (geboorte ca 500 vC)
- 2) **Representatieve democratie (oogsttijd 20^e eeuw)**
- 3) 'Post-representative democracy'? (Keane e.a.)

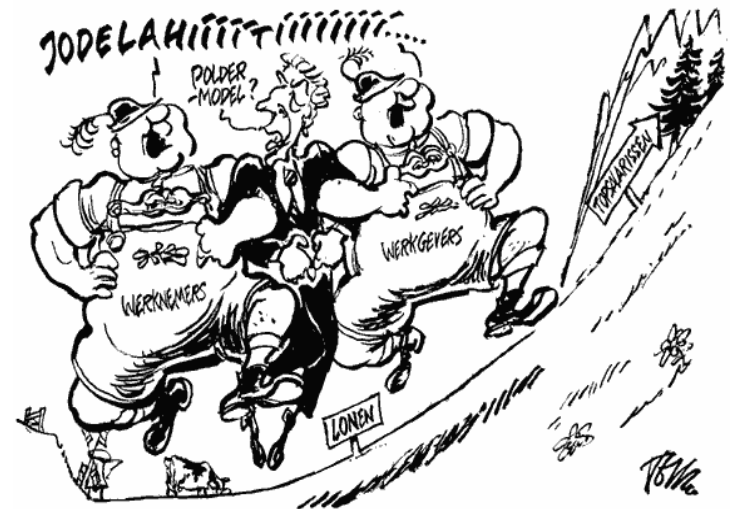
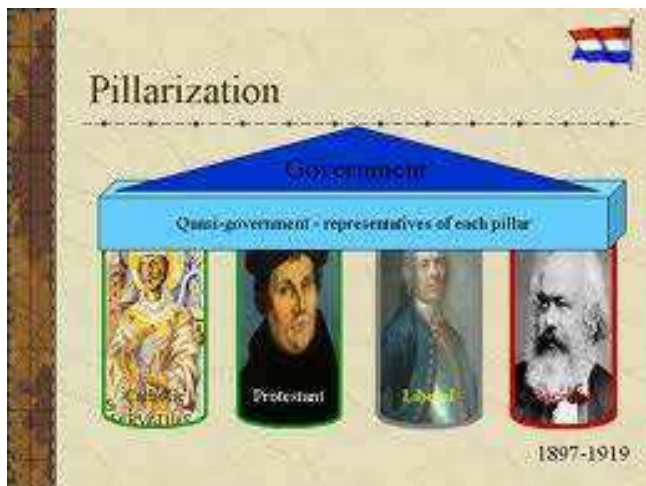
Mijn stelling: veeleer '*representatief-plus*'
vermenging van oude en nieuwe vormen

Hoe te begrijpen? =>

Consensusdemocratie en haar uitdagers

	<i>Aggregatief</i> (majoritair)	<i>Integratief</i> (deliberatief)
<i>Indirect</i> (vertegen- woordiging)	Penduledemocratie	Consensusdemocratie
<i>Direct</i> (zelfbeschikking)	Kiezersdemocratie	Participatiedemocratie

Consensusdemocratie

Politieke partijen getekend door

- Proportionele vertegenwoordiging
- Coalitiepolitiek & collegiaal bestuur
- Multi-party & multi-dimensional politics

=> Kan het ook anders? =>

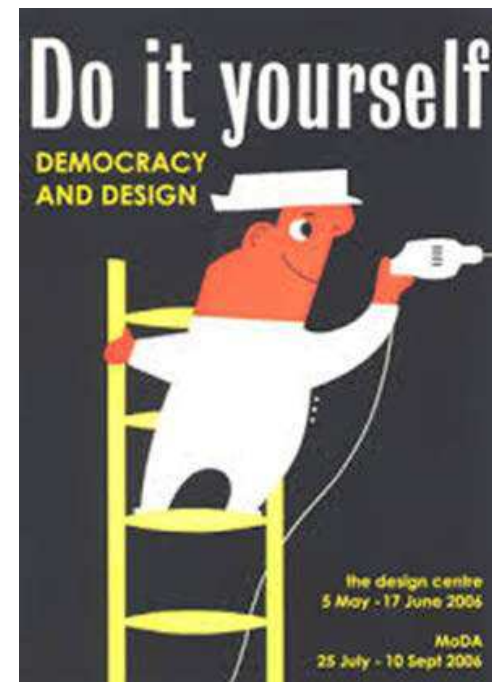
Penduledemocratie

Kiezersdemocratie

Participatiedemocratie

Tweezijdige druk op consensusedemocratie

	<i>Aggregatief</i>	<i>Integratief</i>
<i>Indirect</i>	Penduledemocratie ‘Afrekenen’	Consensusedemocratie ‘Polderen’
<i>Direct</i>	Kiezersdemocratie ‘Zelf kiezen’	Participatiedemocratie ‘Zelf bepalen’

Druk op consensuspolitiek

- Vanaf de 'onderkant':
 - **Participatiedemocratie:** geen partijpolitieke vertegenwoordiging nodig
 - **Kiezersdemocratie:** stemmingen direct over zaken, niet via partijen
- Vanaf de 'linkerkant':
 - **Penduledemocratie:**
 - Een politieke formatie die duidelijk wint (of niet)
 - Een politicus die duidelijk een positie verwerft (of niet)

=> Impact op bestaande politieke partijen

Deliberatieve democratie en doedemocratie, buiten politieke partijen om

Allerhande stemmingen, buiten politieke partijen om

Referendum IJburg 19 maart

Politieke partijen bewegen...

PvdA Amsterdam

PvdA Panel

Duurzaamheid

Nu volgen negen vragen over het thema Duurzaamheid.

Voor de productie van 1 kg rood vlees is 25 kg voer nodig en 15.000 liter water. Daarbij stoot een koe per jaar evenveel broeikasgassen uit als gemiddeld 4 ½ auto.

Vind je dat de belasting op rood vlees omhoog moet gezien de milieulast die dit geeft?

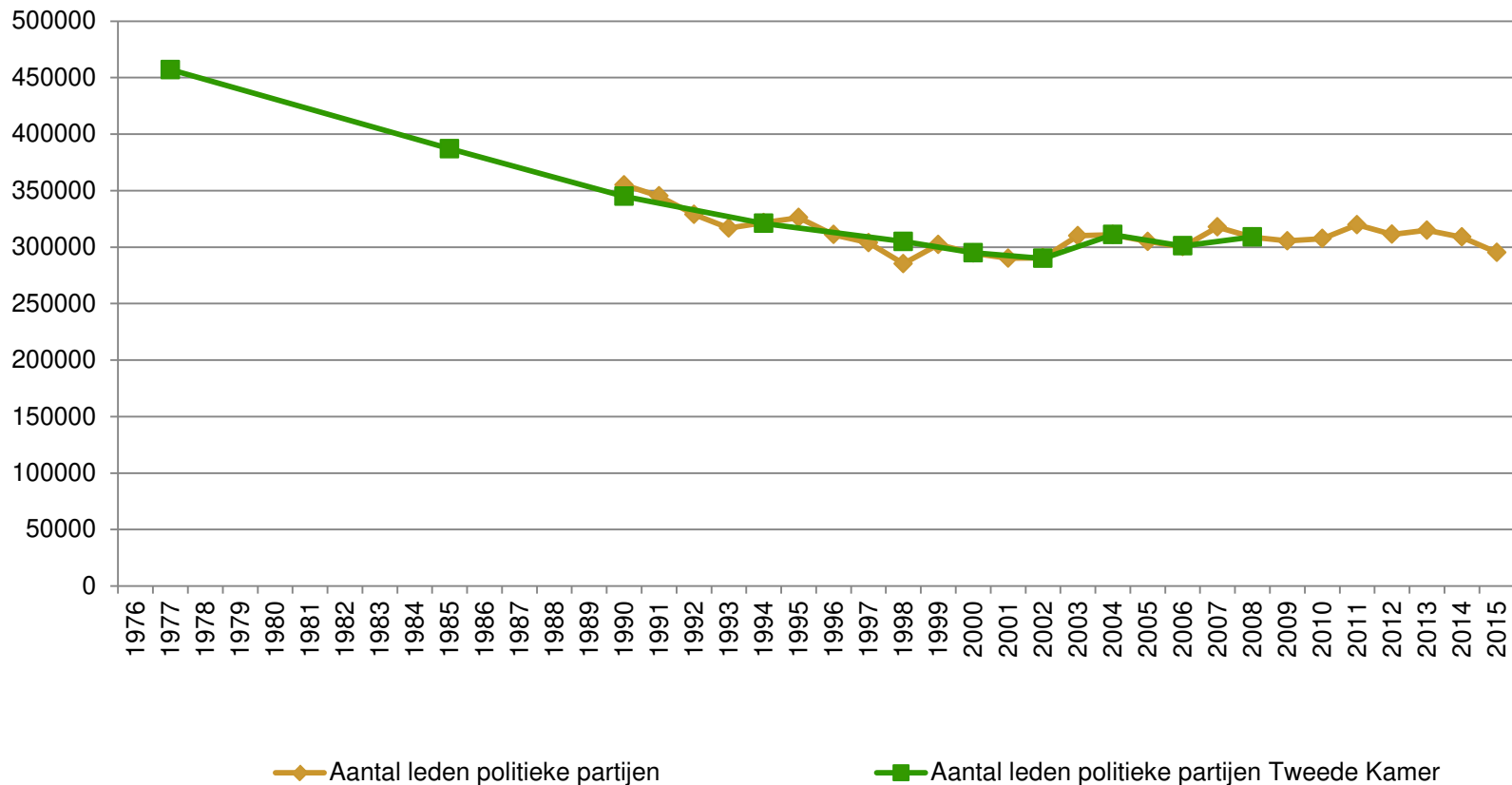
☐ Ja

☐ Nee

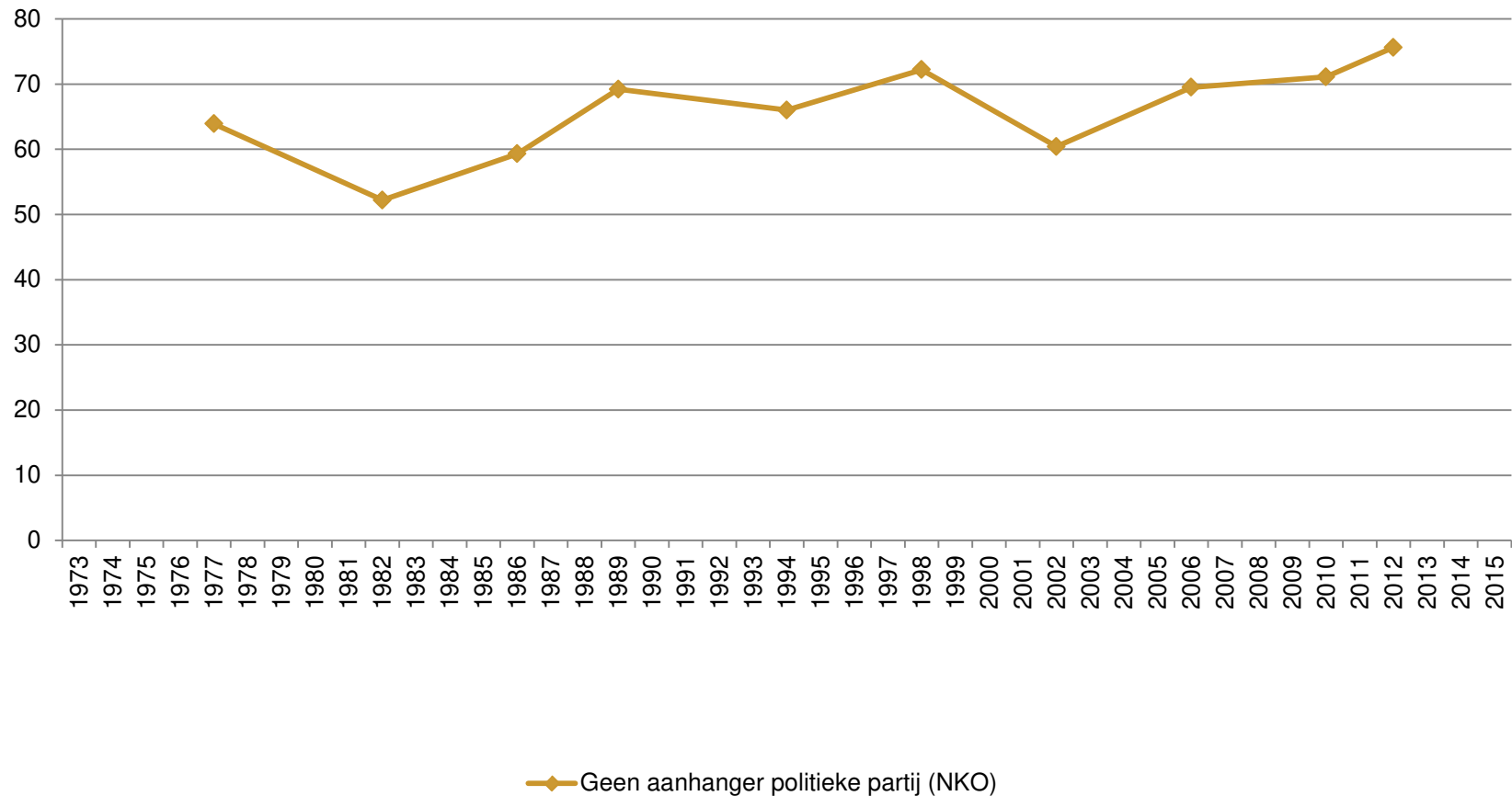
☐ Ik weet het niet/geen mening

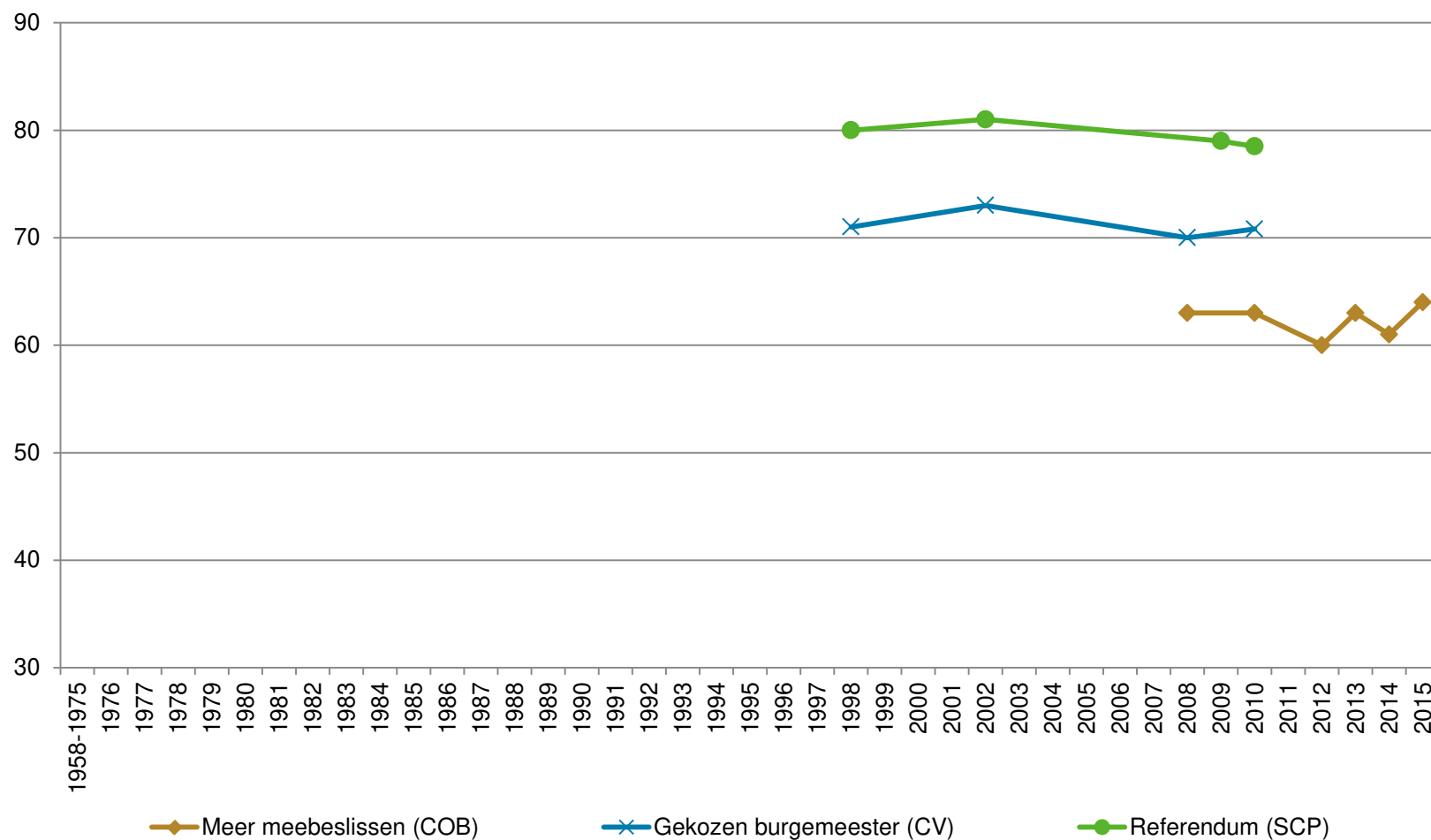
... maar blijven onder druk staan: weinig leden

Weinig aanhankelijkheid

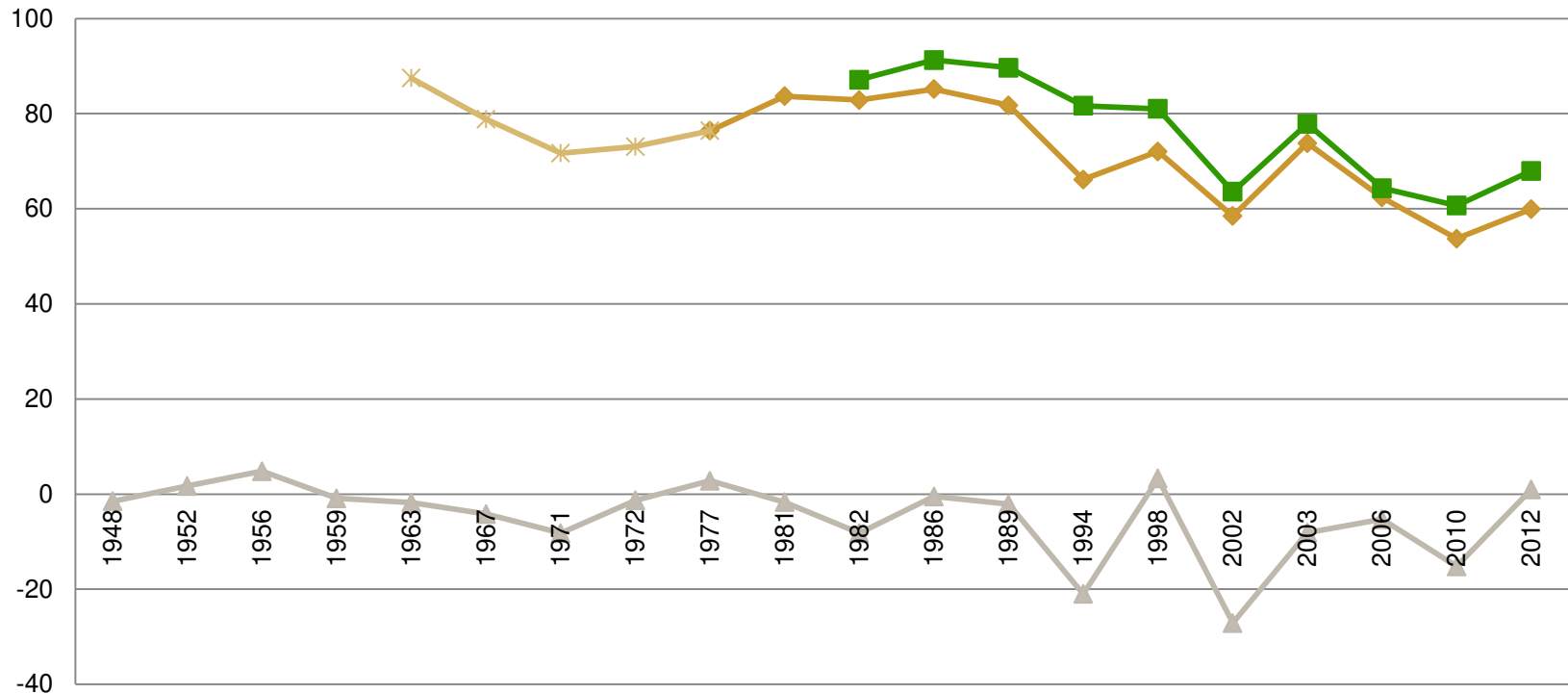
Hang naar hervorming

Hang naar leiderschap

Traditionele regeringspartijen onder druk

—◆— Verkiezingsresultaten ervaren regeringspartijen (PvdA, CDA, VVD) (lichtblauw is voor fusie CDA)

—■— Verkiezingsresultaten ervaren regeringspartijen + D66

—▲— Winst/verlies coalitiepartijen bij eerstvolgende verkiezingen

Toekomst politieke partijen

- Verdere versnippering of indikking?
- Anderssoortige politieke partijen?
- Stemmingendemocratie binnen bestaande partijen
- Verdere personalisering van de politiek

=> Discussie over waarschijnlijkheid/wenselijkheid